

зала
шкафъ
полка № 194.

97 алт. яз.

ПОСЛѢДОВАНИЕ

ВЪ НЕДЕЛЮ

Святыхъ Пасхи.

На языкѣ Алтайскихъ инородцевъ.

ТОМСКЪ.

Паровая типо-лит. П. И. Макушина.

1898.

Н Ойрот.
2-60₂

ПОСЛѢДОВАНІЕ

ВЪ НЕДѢЛЮ

Святая Пасхи.

На языкѣ Алтайскихъ инородцевъ.

ИЧВ. № 332

ТОМСКЪ.

Паровая типо-лит. П. И. Макушина.

1898.

Отъ цензурной комиссіи, учрежденной при Алтайской Духов-
ной Миссіи печатать разрѣшается. 20 февраля 1898 года.

ПОСЛѢДОВАНИЕ

во святую и великую недѣлю Пасхи.

Начало отъ настоятеля:

Слава святѣй и единосущнѣй.

Агару, бары јангыс, пѳлүнүшпес, Түрү
эдеечи Учүлүке үргүлји, эмди-дее, качан-
даа, чактын чака алкыш јессин.

Ликъ: Аминь.

Таже настоятель поетъ тропарь,
гласъ 5-й:

Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Христос ѳлгѳннѳн тирилип турды, ѳлү-
ми-биле ѳлүмди тепседи, межиктегилерди
түрү этти. (*Трижды*).

И ликъ поетъ тойже тропарь
трижды.

Таже настоятель глаголетъ стихи:

Стихъ 1: Да воскреснетъ Богъ:

Кудай туруп келзин, Анын ѳштўлери
тозып парзын.

И на кійждо стихъ поемъ тропарь
по единожды.

Стихъ 2: Яко исчезаетъ дымъ:

Тўдўн јоголгондый, алар јоголзын, отко
воско кайлган-дый болзын.

Стихъ 3: Тако да погибнутъ грѣшницы:

Килинчектўлер Кудай јўзўнен андый-
ок кудуп барзын, актулар јыргазын.

Стихъ 4: Сей день егже сотвори Господь:

Кудай салган пу кўнде сўгўнўп јыр-
гаилдар.

Слава: Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Адаа, Уулга, Аагару Тынга алкыш јес-
син. Христос ѳлгөннөн тирилип турды,

өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди тўру эйти.

И ныне: Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Эмди-дее, качан-даа чактын чака, Аминь.

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди тўру эйти.

Таже настоятель поеть вышшимъ гласомъ.

Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлүми биле өлүмди тепседи.

Ликъ: Межиктегилерди тўру эйти.

По семь ектеніа великая, и возгласъ:

Яко подобаетъ тебѣ всякая слава:

Э Ада, Уул, Агару Тын, ар мактулу мак десе, кўнди, башкою. эмди-дее, качан-даа, чактын чака Саа јеттирерге јараир. *Ликъ:* Аминь.

Канонъ.

Гласъ 1. Пѣснь 1. Ирмосъ:

Воскресенія день:

Тирилген кўни: кижилер жарылдар; пасха, Кудайдын пасхазы; жьргал сарын сарнап турган боибисти, өлөрдөн өлбөскө, жерден тенгерее Христос Кудайдын кечиргени.

Притъвъ: Христос өлгөннөн тирилип турды.

Очистимъ чувствія:

Христостын, тирилип, жууктап болбос жарык жалыганын көрөргө, сўгўнўгер тегенин Анаң иле угарга, жьргал сарын сарнап туруп, санагабисти арулайлы.

Небеса убо достойно:

Тенгере учурлу кубуксузын, жер бои сўгўнзин, көрўнер көрўнбес не элдин ончозы жьргазын: Христос тирилди, монкў коот пу.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Яко Твоя держава и Твое есть:

Э Ада, Уул, Агару Тын, тудар туду десе, Сени; пашкарар пашкару-даа, кўч-тее, мактулу мак-таа эмди-дее, качан-даа, чактын чака Сени туру. Аминь.

Пѣснь 3. Ирмосъ.

Приидите ниво немъ новое:

Келигер, жангы суузын ичели, јемит өспөс таштан кайкадып агыскан суузын ол эмес, тыгып турганыбис Христостын межигинен акан мөнгү эскиртпес суузын.

Нынъ вся исполнишася свѣта:

Тенере-биле јерге, јердин алдына, не ончозына пүгүн жарык толды; не пүткен ончозы, тыгып турганыбис Христос тирилди деп јыргазын.

Вчера спогребохся Тебъ, Христе:

Э Христос! кече сөөгин-биле кожо сөөгим тудулды, пүгүн тирилгенин-биле

кожо тирилдим, кече креске кере тар-
тылыштым; эм Бойун, Аргалаачы, каан-
дыгында мени мактулу эткин.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Яко Ты еси Богъ нашъ.

Э Ада, Уул, Агару Тын, Кудайбис Сен
эден, Саа эмди-дее, качан-даа чактын
чака алкыш јеттиредибис.

Ипакои, гласъ 4-й:

Предварившыя утро яже о Маріи:

Марія паштаган ұй кижилер, эртен
эрте межике келеле, межик уузындагы
таш андарылып калганын көрөлө, Ангел-
дын айтканын уктылар: мөнкү жарыкта
турганды тегин кижичилеп өлгөндөр
аразынан не педредигер? Межик ичин-
деги оруларды көрүп јазыгар: өлүмди
паскан Каан тирилди деп, лтам барып,
элге јарлагар; кижі уктуларды аргалап
турган Кудайдын Уулы Ол эде.

Пѣснь 4. Ирмосъ.

На Божественный стражи:

Кудай эбелип айткан Аввакумъ, биске биргиже, Кудайдын каруулында туруп-коип, Христос кўч Бои тирилип, пўгўн элге арга полды деп, иле айдып турган жаркынду Ангелды көргўссин.

Мужескій убо полъ:

Истинг пасха Христос, Ару Кыстын пой ичин ачып чыкан Бои, эр бала деп полгоны ол; Аны козы тегени, ичип јизин деп беринер тегени; пир кеми јок тегени, шяры јок болор тегени; чын Кудай Боин јетпеши јок јеткил деп айтканы ол.

Яко единолтный Агнецъ:

Алкап турганыбис вѣнецъ Христос, ончозын арулаир пасха полуп, јангыс јашту козы-дый, кўўнгерип олтўртти, акту јараш кўн Бои, межиктен ойто биске јалып чыкты.

Богоотецъ убо Давидъ:

Кудай Адазы Давидъ, кӱнде болорын јозоктогон кивот алдынанг кубуксуп секире парган; Кудайдын ак эли боибис, јозоктын чыны чыканын кӱрӱп, Христос кӱч Бои, тирилди деп Кудайдинча јыргайлдар.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Яко благъ и человеколюбецъ Богъ еси:

Сен пуурсак, кижилерди сӱӱп јаткан Кудай эден; э Ада, Уул, Агару Тын, Саа эмди-дее, качан-даа, чактын чака алкыш јеттиредибис.

Пѣснь 5. Ирмосъ:

Утреннюемъ утреннюю глибоку:

Эртен эрте туруп, Каанга миро ордына сарын јеттиреле, ончоны тиргизе јалыган Христос ак кӱнди кӱрӱли.

Безмърное Твое благоутробіе:

Э Христос! таамыдагы кижендүлер кем-
жип болбос пуурсагынды көрүп, мөңкү
пасханы алкай, пуды јенгилип, јарык јар
јүре-бердилер.

Приступимъ, священоснїи:

Колту чыкан-дый, межиктен чыкан
Христоско јарыткыштар тудунганча, уткуп
параалдар, кубуксуп јыргап турган ўўрлў
Ангелдарга темеже, Кудайдын пасказын
аргабис деп јыргайлы.

Таже ектенїа малая, и возгласъ:

Яко святися и прославися:

Э Ада, Уул, Агару Тың, Сениң улу
кўндүлў, макатылу адын алкалды, агару
болды, макталды, эмди-дее, качан-даа,
чактын чака.

Пѣснь 6. Ирмосъ:

Снизшелъ еси въ преисподняя:

Э Христос! јердин алдына тўжўп, пөк-
тө оттургандардын мөңкү темирин оодоло,

кер-балыктан Иона чыккан-дый үч күнде
межиктен чыгыпсың.

Сохранивъ црла знаменія:

Э Христос! Ару Кыстын агын пуспай
туулуп, межигингин печедин оотпой ти-
рилип чыгып, райдын эжигин биске ачып
берген Сен эден.

Спасе мой, живое же:

Э Аргалаачым! Кудай Бойун, өлтүрт-
пес түрү көдүрги эден; күүнгерип, Бой-
унды Бойун Адага јединдиреле, межик-
тен чыгала, кижилердин ада өбөгөзи Адам-
ды кожо тирилткензин.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Ты бо еси царь мира:

Амырдын Кааны, сүнезиндерибисти ар-
галаачы Сен эден; э Ада, Уул, Агару
Тын, Саа эмди-дее, качан-даа, чактын
чака алкыш јеттиредибис.

Таже, кондакъ, гласъ 8-й.

Аще и во гробѣ снизшелъ еси:

Э Христос Кудайбис! өлбөс Бойун, межике салылзан-даа, черү паскан патыр-дый, таамынын күчүн пазып, тирилип турган Сен эден; јакшы јыт алганча келген үй кижилерди сүгүнүгер тийле, Апостолдорына амыр береле, јыгылгандарды тиргискен Сен эден.

Икосъ:

Еже прежде солнца солнце зашедшее:

Озогыда күн паткалакта межике паткан күнди, түшти јоктогон-дый, миро алганча таннаг озо јоктоп келген кыстар бой бойларына айдышкандар: е нөкөр кыстар! келигер, јараш јытту сүрткүшбиле межике салылган түрү эдеечи этсөөкти сүртели; јыгылган Адамды тиргизе тургускан Боинын межикте јаткан сөөгин сүртели. Паралы, судурчылар-чылап, мендей барып бажыралы; чу-была чуулаганга эмес, ору-была орогонго сүрт-

кўштерибисти сыйлар эдип жеттирелдер;
ийлай ўнденип айдалы: е Пашкаручы! жы-
гылгандарды тургуза туруп келгин.

Таже глаголемъ:

Воскресеніе Христова видѣвше:

Христостың тирилгенин көрөлө, килин-
чеги жок Агару жангыс Исус Каанга ба-
жыралы. Э Христос! крезине бажырып
жадыбис, ару тирилгенинди сарнап мак-
тап турубис. Кудайбис Сен эден, Сенен
өскө Кудай билбесибис, адынды адап
турубис. Э чын жанду ончогор! келигер,
Христостың ару тирилгенине бажы-
ралы, Муна, крестинг учун ончо элге
кубат болды. Каанды ўргўлји алкап, ти-
рилгенин сарынга кидирели: Ол креске
кыйнадып, өлўми-биле өлўмди жок этти.
Трижды.

Посемъ:

Воскресъ Исусъ отъ гроба:

Исусъ Боиның озо айтканы-была ме-
жигиненг тирилип туруп, биске мўнкў
жўрўм берди, улу пиян этти. *Трижды.*

Пѣснь 7. Ирмосъ:

Отроки отъ нещи избавивый:

Ууландарды кемегеден аргалаган Бой, кижиди болуп, кижиди кыйнадыштыр, кыйыны-была өлөрди өлбөс эдип, кееркеткен, алкалу, улу мактулу, адаларыбистин жагыс Кудай Ол эде.

Жены съ м҃ры богомудрыя:

Э Христос! Кудай санаалу үй кижилер жакшы жытту сүрткүш алганча, кининген мендей баргандар, өлүк теп ийлай, жоктоп жүреле, Түрү Кудай Бойуна туштап, сүгүнүп бажырдылар; үренчиктеринге жажыту пасханы айдып бердилер.

Смерти празднуемъ умерщвление:

Өлүмниг бои өлтүртүп, таамы оодылып, жагы мөңкү жүрүм пашталды теп, жыргап турганыбис пу. Мунип пүдүрген алкалу, улу мактулу, адаларыбистин жагыс Кудай деп, кубуксуп сарнап турганыбис ол.

Яко воистинну священная:

Аргалу, жаркындү пу тўн чыны-была
Кудай тўни, не-ле байрам болорына јра-
мык; жаркындү тирилер кўннин озочызы
ол; пу тўнде јажаир јажы јок јарык Бой
ончолорго эди сөөги-биле межигинен
јалып чыкты.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Буди держава царствія Твоего:

Адалу, Уулду, Агару Тынду Бойуннун
Каан болуп, јурт тудуп турганын алкал-
зын, макталзын, эмди-дее, качан-даа чак-
тын чака.

Пѣснь 8. Ирмосъ:

Сей нареченный и святыи день:

Ады чыккан агару пу кўн, кўнде ја-
ныс кўн, суббот кўндердин бii кааны,
байрамнын байрамы, јыргалдын јыргалы;
пу кўнде Христосты чактын чака алкап
турадыбис.

Придите, новаго винограда:

Келигер, мактулу тирилген пу кўнде
Кудайдын кооды, Христостын каандыгы
болгон јангы виноград јемидинен јижели;
Аны Кудай деп, чактын чака сарнай.

Возведи окрестъ очи твои:

Э Сион! ээбре кӧзўн сала кӧр! Муна,
сенин балдарын, Кудай јарыткан јыл-
дыс-тый, кўн падыжынан, тўн јанынан,
талай-была кўн чыккыш јанынан Саа
јуулуп келип, сенин бойунда Христосты
чактын чака алкап тургандарын.

Троичень:

Пресвятая Троице, Боже:

Э Агару Ўчўлўк Кудайбис! Саа ал-
кыш јессин.

Отче Вседержителю, и Слово:

Э ончоны тудуп турган Ада, Сӧс, Ага-
ру Тын, пир бирликен ўч пойлу эден;
Кудай дезе Кудай, ончонын аказы эден.

Саа болуп, креске тушкенибис, Сени чактын чака алкап турадыбис.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Яко благословися имя Твое:

Адалу, Уулду, Агару Тынду Бойунгун адын алкалды, каандыгын макталды, эмди-дее, качан-даа чактын чака.

На 9-й пѣсни припѣвы:

Величитъ душа моя, Воскресшаго:

Түрү эдеечи Христостын үч күнде межигинен тирилип турганын тыным улууркадып јат.

Свьтися свьтися:

Јаркындан! јаркындан! э јангы Јерусалим! Каан Кудайдын магы дезе, Саа јалыды; э Сіон, Сен эмди кубуксуп јыргагын; э Кудайды тууган ару Эне! тууганым тирилди деп, Сен-дее кубуксугун.

Величитъ душа моя волею страдавши:

Күүндү кыйнадып, сөөги тудулуп, үч күнде Тирилгенди тыным улууркадып жат.

Свьтися свьтися:

Жаркындан! жаркындан! э жангы Јерусалим!:

Христосъ — новая пасха:

Христос жангы пасха, түрү көдүрги, элдин килинчегин Боина салынган Кудайдын козызы эде.

Ангелъ вопиаше Благодатный:

Ангел Јакшылыктуга айткан: э ару Кыс, сүгүнгин! база айдаин: сүгүнгие. Уулын үч күнде межиктен туруп, өлгөндөрди тургусты, э кижилер, кубуксугар.

Посемъ 8 припѣвовъ припѣваеть по одному къ стихамъ.

Возбудилъ еси уснувь:

Јуда укту, каан кепту огурган Бойун, уйуктайла, чактан бери өлгөндөрди уйгустын.

Магдалина Марія притече:

Магдалина Марія, межике мендей келип, Христосты көрөлө, Аны садтын эези деп суру сураган.

Ангел облистай женамз:

Жаркынданган Ангел үй кижилерге үнденип айткан: ийигардан токтогор, Христос дезе тирилген.

Христосъ воскресе, смерть поправый:

Христос тирилген, өлүмди тепсеген, өлгөндөрдү тургускан, кижилер сүгүнүгер.

Днесь всяка тварь:

Пүгүн не пүткен ончозы сүгүнүп, кубусп жат, Христос тирилди деп, таамы олжолотты деп.

Днесь Владыка плъни ада:

Пүгүн Пашкаручы таамыны олжолоды, чактан бери казыр туттурган кижендүүлери агыдып алып чыкты.

Велчитъ душа моя Тримостаснаго:

Ўч пойлу, пöлүнүшпес Кудайдын паш-
каруун тыным улууркадып јат.

Радуйся, Дьво, радуйся:

Кубуксугун, Кыс, кубуксугун; алкышка
калган кубуксугын, улу мактулу Бойун
кубуксугын; Сенин Уулын дезе ўч кўн-
де межиктен тирилип турган.

Послѣ сего 1-й ликъ поетъ опять
1-й припѣвъ и ирмосъ.

Пѣснь 9. Ирмосъ:

Свѣтися, свѣтися:

Јаркындан! јаркындан! э јангы Јеру-
салим! Каан Кудайдын магы дезе Саа
јалыды; э Сион! Сен эмди кубуксуп јыр-
гагын; э Кудайды тууган ару Эне! тууганым
тирилди деп, Сен-дее кубуксугун.

О Божественнаго! О любезнаго!

Э Христос! чак тўгенгинче бис-биле
кожо болоҗго Кудай Бойуннун сўўмдў,

макатылу, төгүн эмес сүүлеген үнүнди,
 бис, жандагандар, аныга иженгенибисти
 тындыш, сүгүнүп жадыбис.

О пасха велія и священнѣйшая:

Э Христос! арудан ару улу пасха
 эден, ойгор ой эден, Кудайдын Сөзи,
 кўчи эден, кечкирбес кўндеги каанды-
 гында тужунда Сенин Бойунга чынын
 чын биржижерге биске бергин.

Таже ектеніа малая, и возгласъ:

Яко тя хвалятъ вся силы:

Э Ада, Уул, Агару Тын, тегередеги
 черўлердин ончозы Сени мактап жадылар,
 Саа алкыш јеттирип жадылар, эмди-дее,
 качан-даа, чактын чака.

Екзапостиларій самогласенъ:

Плотію уснувъ, яко мертвъ:

Э Улу Бій, Каан! өлүктій эдин-биле
 уйуктайла, үч кўнде тирилген эден, Адам-
 ды үрелеринен алчыкан эден; өлүмди

жок эткен эден: ўрелтпес пасха элдин
аргазы пу. *Трижды.*

Всякое дыханіе да хвалитъ:

Ар тынар тынду Каанды мактазын.
Каанды тенгереден мактагар, Аны ўстў-
нидегилерде мактагар.

Сен Кудайды сарнаирга жарамык.

Хвалите Его вси Ангелы Его:

Ангелдарынын ончозы Аны мактагар,
черўўнин ончозы Аны мактагар.

Сен Кудайды сарнаирга жарамык.

На хвалитѣхъ,

Стихиры воскресны, гласъ 1-й.

Стихъ: Хвалите Его на силахъ Его:

Аны кўчўнўн боинча мактагар. Аны
улу магынын боинча мактагар.

Поемъ Твою, Христе:

Э Христос! арга болгон кыйыныгды
сарнап жадыбис, тирилгенигди мактап
жадыбис.

Стихъ: Хвалите Ело во гласъ трубнемъ:

Аны сыбыскы тартып мактагар, Аны
псалтир гусли комыска кидирип мактагар.

Крестъ претерпѣвый:

Э Каан! кресте туруп кыйнатырган-
зын, өлүмди јок эткензин, өлгөннөн ти-
рилгензин, јүрер јүрүмбисти амыр эт-
кин; күчтен күч јангыс Сен эден.

Стихъ: Хвалите Ело въ тимпанъ и лиръ:

Аны тимпан комыска кагып мактагар,
ўўрележип мактагар; Аны кылду комыска
кагып, сыбыскы тартып мактагар.

Ада плънивый:

Э Христос! таамыны олјологон эден,
тирилгенин-биле кижини тиргискен эден;
ару јүрегибис-биле Сени сарнаирга, мак-
таирга бисти јарамык эткин.

Стихъ: Хвалите Ело въ кимвалъхъ:

Аны улу табышту кимвал комыска ка-
гып мактагар, ўндў комыска кидирип

мактагар; ар тынар тынду Каанды мактазын.

Богомънное твое снизхожденіе:

Э Христос! Кудай Бойунгун пуурсап тўшкенинди мактап, Сени сарнап жадыбис; Кыстан туулала, Аданнан айрылбас боинча калган эден. Кижн Бойун кыйна-тырганзын, кўўнгериц кресте туруп, кыйна-тырганзын; өргөөдөн чыкан-дый, межи-гиннен тирилип чыканзын, элди арга-лаир учун. Э Каан! Саа алкыш жессин.

Посемъ стихиры пасхи: гласъ 5:

Стихъ: Да воскреснетъ Богъ:

Кудай туруп келзин, Анын өштўлери тозып парзын.

Пасха священная намъ днесъ:

Пўгўн биске ару пасха көрўнди; пасха, жангы, агару пасха; жажыт учурлу пасха; улу кўндўлў пасха; Христос Аргалаачы пасха, пир кеми жок пасха, ак жандулардын пасхазы, райдын эжигин биске ачыл-

ткан пасха, ак јанду ончозын ару эткен пасха.

Стихъ: Јако исчезаетъ дымъ:

Тўдўн јоголгондый, алар јоголзын.

Приидите отъ видѣнїя:

Э кубат јарлаган ўй кижилер! кѳрмѳк кѳргѳн бойугар, Сионго келип айдыгар: јарлап турган Христос тирилгенинин кубадын бистенг алып тегер; э Јерусалим! Христос улу Бїйдин межиктен колту-чылап чыгып турганын кѳрўп, јаранып ўўрележип, кубуксуп јўргин.

Стихъ: Тако да погибнутъ:

Килинчектўлер Кудай јўзўненг андыйок кудуп барзын, актулар јыргазын.

Мироносицы жены:

Миро алып јўрген ўй кижилер, эртен эрте Тўрў Эдеечинин межигинин јанында туруп јадала, таш ўстўнде оттурган Ангелга туштадылар; ол аларга ўнденип,

муниип айткан: тўрўди ۆлгөндөрдин ара-зынан не педреп жазыгар? ўрелбести ўрелер жерде не йлап жазыгар? Ўренчиктерине, барып, жар жарлагар, теген.

Стихъ: Сей день его же сотвори:

Кудай салган пу кўнде сўгўнўп жыр-гаилдар.

Пасха красная:

Кеен пасха, пасха, Кааннын пасказы, улу кўндўлў пасха биске жаркынданып келди; пасха деп, сўгўнўп, ўзери кучактажалы. Э пасха! ачудын аргазы; пўгўн Христос, ۆргөдөнг чыкандый, межигинен жалып чыкты, ўй кижилерди сўгўндўрўп, Апостолдорго жарлагар теди.

Слава и нынъ:

Адаа, эмди-дее:

Воскресенія день:

Тирилген кўни пу, жырғап жаркынданылы; ўзери кучактажалы. Карындаштар

тежели: бисти јаман көргөндөрдүн Христос тирилген деп не јаманын таштайлы, мунип үнденип айдалы:

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди түрү этти.

Таже, Христось воскресе: трижды.

И поемъ сіе многажды, дондеже цѣлуютъ братія другъ друга.

Слово на св. Пасху.

Аще кто благочестивъ:

Ак јанду, Кудай санаалу кижипу кубуйлу, јаркынду јыргалга кирижип, татуланзын. Керсү кул Каанынын кубадына кирижип, кубуксузын. Орозо тудуп кичеегени бир динарїй акчазын келип алзын. Паштапкы частан бери иштегени туружарын келип алзын. Учүнчи частын кинде келгени Каанга алкыш айдып пай-

рамдазын. Алтынчы час кинде жеткени не-дее деп ийменбезин: неден-дее куру калбас. Тогозунчы часка жеттре келбей саадаганы, жууктап пазып келзин, не-дее деп ийменбезин, недее-деп корукпазын. Он-биринчи-ле часта жеткени, саададым деп, корукпазын. Пашкаручы десе, күндүчи Бой, кингизин паштапкызын тең жарадып жат. Онбиринчи часта келгенин бир частан бери иштегени-биле тең амырадар. Кингизин кайрлаир, паштапкызына-даа килеир. Арыгызына-даа берер, беригизине сыйлаир; иштегенин-дее жарадар, иштеин тегенин-дее окшонор; эдип жүргенин күндүлеир, эдеин тегенин-дее мактаир. Эм ончогор Кааныгардын жыргалына кирижигер. Пайагылар эмдигилер кайрал алыгар. Пайлар, жоктулар! үзери үүрележигер. Кичеemelдүлер, жалкулар! пу күнди күндүлегер. Орозо туткандар, тутпагандар! бүгүн сүгүнүгер: ичер аш элбек, ончогор татуланып жігер; эркек уй ардак, кемизи-дее аштап жанбазын. Жаннын жыргалын ончогор татуланып жыргагар. Бай жакшылыкту жөөжөдөн ончогор алыжыгар; жокту-мин деп кем-дее сыктабазын: ончо-

лор текши кирер каандык болды. Кем-дее, килинчектерим деп, ийлабазын: килинчек таштаиры межиктен жалып чыкты. Кем-дее, өлөрим деп, корукпазын: Аргалаачыбистин өлүми бисти божотты. Ол өлүтке алдырып, анын боин өчүрди; таамаа түшкен Бой, таамыны олжолоды. Анын эдине тийгенди ачуга салды. Исаия пророк озо билип, айткан: алтыгы таамы Саа туштап, жажуура берди теген. Не деп жажуурды десе: эен калдым деп жажуурды; уйатка калдым деп жажуурды; өчүп калдым деп жажуурды. Эт сөөк тудала, Кудайга табарышты; жердин тудала, тегерее учурашты; көс-биле көргөнин алала, көскө көрүнбегенге алдырды. Э өлүт! чагагын кайда? Э таамы! жегү жегенин кайда? Христос тирилди, сен төмөн түжүртин; Христос тирилди, көрмөстөр жыктырды. Христос тирилди, Ангелдар сүгүнүп жат. Христос тирилди, жүрүм жүрүп жат. Христос тирилди, межикте өлүктин пирзи-дее жок болды. Өлгөнинең тирилип турган Христос өлгөндөрдүн паштамазы болды. Мактулу мак, тудар туду, чактын чака Ани, аминь.

Таже глаголется тропарь свята-
го, гласъ 8-й.

Устѣ Твоихъ якоже свѣтлостъ:

Э Алтын-уус Іоаннъ Ада! уузыннын
јакшылыгы оттын јалынын-дый јалып,
ончо јуртты јарыткан; мөнгүнге карам-
нын јөөжөзин табарга албатаа сүме айт-
кан эмессин, ичинде јабызыдынып шйик-
тидинер аргазын көргүскензин. Сөстө-
рин-биле үредип, сүнезиндерибис арга-
лалзын деп Сөс Кудай Христоско мөр-
гүгин,

Посемъ же ектеніа: Помилуй насъ Боже:

Э Кудай! улу шянду Бойун бисти: *И
возмась. Таже: Исполнимъ утреннюю: Эр-
тенги мөргүүбистин јеттенчизин: И по
возмась діаконъ: Премудростъ. Мы же: Бла-
гослови. Іерей: Сый благословенъ Христосъ:
И мы: Аминь. Утверди Боже: Посемъ на-
стоятель, держа крестъ поетъ: Христосъ во-
скресе: Христос өлгөннөн тирилип турды.
өлүми-биле өлүмди тепседи. И мы поемъ:
И сущымъ во гробнхъ: Межиктегилерди тў-*

рў этти. *И абіе настоятель глаголетъ отпустъ. Также крестъ возвышая, глаголетъ: Христос тирилди. Трижды. Также поемъ конечное: Христосъ воскресе: Трижды, весь тропарь, а по немъ пѣніемъ кончимъ: И намъ дарова животъ: Биске-дее мѡнкў јўрўм берди, Анын ѱч кўнде тирилгенине бажырып жадыбис. Посемъ многолтны.*

О часѣхъ святыя пасхи.

Подобаетъ вѣдати, яко отъ сего дне святыя и великія недѣли пасхи, даже до субботы, часы и полунощница и повечеріе аще поются:

Наченшу іерею: Благословенъ Богъ нашъ:

Бистин Кудайбис эмде-дее, качан-даа, чактын чака алкалу.

Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Христос ѡлгѡннѡн тирилип турды, ѡлўми-биле ѡлўмди тепседи, межиктегилерди тўрў этти. *Трижды.*

Таже глаголемъ трижды:

Воскресеніе Христова видѣше:

Христостын тирилгенин көрөлө, килин-
чеги јок Агару јангыс Исус Каанга ба-
жыралы. Э Христос! крезинге бажырып
јадыбис, ару тирилгенинди сарнап мак-
тап турубис, Кудайбис Сен эден Сенен
өскө Кудай билбесибис, адынды адап
турубис. Э чын јанду ончогор! келигер,
Христостын ару тирилгенине бажыралы;
муна, крестинг учун ончо элге кубат бол-
ды, Каанды ўргўлји алкап, тирилгенин
сарынга кидирели; Ол креске кыйнадып,
өлўми-биле өлўмди јок этти. *Трижды.*

Таже инакои единощи:

Предварившыя утро яже:

Марія паштаган ўи кижилер эртен
эрте межике келеле, межик уузындагы
таш андарылып калганын көрөлө, Ан-
гелдын айтканын уктылар: мўнкў жарык-
та турганды тегин кижичилеп өлгөндөр
аразынан не педредигер? Межик ичин-

деги оруларды көрүп жазыгар: өлүмди паскан Каан тирилди деп, лтам барып, элге жарлагар, кижилерди уктуларды аргалап турган Кудайдын Уулы Ол эде.

Посемъ кондакъ единощи:

Аще и во гробъ:

Э Христос Кудайбис! өлбөс Бойун межике салылзан-даа, черү паскан паа-тыр-дый, таамынын күчүн пазып, тири-лип турган Сен эден; жакшы жыт алган-ча келген үй кижилерди сүгүнүгөр тийле, Апостолдорына амыр береле, жыгылган-дарды тиргискен Сен эден.

Таже и сей тропарь, единощи:

Во гробъ плотски:

Э Христос! эди сөөгин межикте, сү-незинин-биле, Кудай Бойун, таамыда; макачы-была райда; Адаг-была Агару Тынын-была ширеде болуп, ончоо тол-гон, учуруна чыкпас Сен эден.

Слава:

Адаа:

Яко живоносецъ, яко рая:

Э Христос! Сенин межигин тўрў жүргүзеечи бои, райдан макатылу болды, не-
ле каан өргөозинен жаркынду болды, ти-
рилерибистин чыгыды ол.

И нынъ, богородичень:

Эмди-дее:

Вышняю освященное:

Э кудайдын Энези! Ўстўни Кудай ўй-
ленген ўй эден: кубуксугын. Э пир кеми
жок Пашкаручы Кыс! ўй кижилерде алка-
лузын деп, ўнденип тургандарга Сенин
бойунча кубат берилди.

Таже, Господи помилуй, 40. Слава и нынъ:

Э Каан кайрлагын 40. Адаа, эмди-дее:

Честныйшую Херувимъ:

Херувимдардан артык кўндўлў, Сера-
фимдар тенежип болбос мактулу, Сөс

Кудайды пузулбай тууган, Кудайдын чын
Энези, Сени мактап жадыбис.

Именемъ Господнимъ:

Э Адай! Кааннын ады-была алкагын.

Иерей: Молитвами святыхъ отецъ:

Э Каан! Исус Христос Кудайбис, агару адаларыбистин мөргүү-биле бисти кайрлагын. *Мы же речемъ: Аминь. И паки глаголемъ подобно: Христосъ воскресъ: трижды, Слава и нынъ: Господи помилуй, трижды. Благослови. И отпусти първаго часа.*

Симъ же образомъ поется за третій и за шестый предъ литургіею. Такожде и предъ вечернею, за девятый часъ: и за повечеріе единожды. Такожде и за полунощницу.

Послѣдованіе литургіи, бываетъ порану.

Наченшу діакону: Благослови владыко:

Э Пашкаручы, алкагын.

Настоятелю же возгласившу:

Благословенно царство:

Аданын, Уулдын, Агару Тыннын каандыгы эмди-дее, качан-даа, чактын чака алкалу. *И мы: Аминь.*

Настоятель поетъ съ прочими служители во святомъ алтарь: Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди тўру эйти. *Трижды.*

И лики тойжде, трижды. Настоятель глаголетъ припевы: 1-й, Да воскреснетъ Богъ:

Кудай туруп келзин, Анын өштүлери тозын барзын, Аны јаман көргөндөр Анын јүзүнөн качсындар.

Ликъ: Христосъ воскресе:

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди тўру эйти.

2-й, Яко исчезаетъ дымъ:

Тудун жоголгондой, алар жоголзын, отко
воско каилгандый болзын.

Христосъ воскресе:

Христос олгөннөн тирилип турды:

3-й, Тако да поибнутъ:

Килинчектулер Кудай жүзүнен андый-
ок кудип барзын, актулар жыргазын.

Христосъ воскресе:

Христос олгөннөн тирилип турды:

4-й, Сей день:

Кудай салган шу күнде сүгүнүп жы-
гаилдар.

Христосъ воскресе:

Христос олгөннөн тирилип турды:

Слава: Христосъ воскресе:

Адаа: Хрисос олгөннөн тирилип турды:

И нынѣ: Христосъ воскресе:

Эмди-дее: Христос ѳлгѳннѳн тирилип турды:

Та же настоятель поетъ вышшимъ гласомъ:

Христос ѳлгѳннѳн тирилип турды, ѳлѳми-биле ѳлѳмди тепседи. *Мы же:* Межиктегилерди тѳрѳ этти.

Посемъ глаголетъ діаконъ екте-нїю великую. По екте-нїи же и по возгласѳ, антифонъ 1. Пс. 65, гласъ 2-й. Стихъ 1-й:

Воскликните Господевн:

Јердин бар бои Каанга кый салыгар. Э Аргалаачы, Кудайды тууган Эне-нин мѳргѳѳ-биле бисти аргалагын.

И другїй ликъ тойжде стихъ:

Јердин бар бои Каанга кый салыгар. Сарнагар. Аны мактаиры - была Анын адына алкыш јеттиригер. Э Аргалаачы,

Кудайды тууган Эненин мөргүү-биле бисти аргалагын.

Стихъ 2-й: Рыцте Богу, коль стралина:

Кудайга айдыгар: пүдүргендерингин сүреендүүн! күчүңнүң ортозында өштүлериң Сени мекелеирбе? Э Аргалаачы, Кудайды тууган Эненин мөргүү-биле бисти аргалагын.

Стихъ 3-й: Вся земля да поклонится:

Жердин бар бои Саа бажырзын. Саа сарназындар, э Ыстүңи! Сенин адыңа сарназындар. Э Аргалаачы, Кудайды тууган Эненин мөргүү-биле бисти аргалагын.

Слава, и ныне, купно оба лика вышшимъ гласомъ: Молитвами Богородицы:

Адаа: Эмди-дее: Э Аргалаачы, Кудайды тууган Эненин мөргүү-биле бисти аргалагын.

Таже ектеніа малая. Антифонъ
вторый, Псаломъ 66, гласъ тойже.
Стихъ 1:

Боже ущедри ны, и благослови ны:

Э Кудай, биске пуурсагын, бисти алкагын. Э өлгөннөн тирилип турган Кудайдын Уулы! Саа сарнап турган бойбисти аргалагын: аллилуіа.

Другая страна, тойже стихъ:

Боже ущедри ны и благослови:

Э Кудай биске пуурсагын, бисти алкагын, биске јүзүн жарыткын, бисти кайрлагын. Э өлгөннөн тирилип турган Кудайдын Уулы! Саа сарнап турган бойбисти аргалагын: аллилуіа.

Стихъ 2-й: Да познаемъ на земли путь:

Јердеги јолынды билгидій бололы, ончо аймактар аразында Сенин аргангы. Э өлгөннөн тирилип турган Кудайдын Уулы! Саа сарнап турган бойбисти аргалагын: аллилуіа.

Стихъ 3-й: Да исповѣдятся Тебѣ людие:

Э Кудай! калыктар Сени чаптазын, ончо калыктар Сени чаптазын. Э өлгөннөн тирилип турган Кудайдын Уулы! Саа сарнап турган боибисти аргалагын: аллилуя.

Слава, и нынѣ, вкупѣ два лика: Единородный Сыне:

Адаа: эмди-дее: Э Кудайдын жангы туулган Уулы, Сөзи, өлбөс мөңкү эден; бисти аргалаирга күүнгерип, Кудайды тууган агару өргүлжи Кыс Мариядан кижиги эдин алынганзын, Кудай Бойуннан өскөлөнбөй кижиги болгонзын; э Христос Кудай! Сен креске кере тартылып, өлүминг-биле өлүмди тепсегензин; Агару Учүлүктинг бирүүзи эден, Адан-была Агару Тынга тен мактулузын, бисти аргалагын.

Таже, ектеніа. Антифонъ 3-й, Пс. 67, гласъ 5-й: Стихъ 1:

Да воскреснетъ Богъ:

Кудай туруп келзин, Анын өштүлери тозып барзын.

Тропарь, Христосъ воскресе изъ мертвыхъ:

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлү-
ми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди
түрү этти.

Другая страна, той же стихъ:

Да воскреснетъ Богъ:

Кудай туруп келзин, Анын өштүлери
тозып барзын, Аны жаман көргөндөр
Анын жүзүнөн качындар.

Христос өлгөннөн тирилип турды:

Стихъ 2-й: Яко исчезаетъ дымъ:

Түдүн жоголгондуй, алар жоголзын; от-
ко воско каилгандый болзын.

Христос өлгөннөн тирилип турды:

Стихъ 3-й: Тако да погибнутъ грѣшницы:

Килинчектүлөр Кудай жүзүнөн андый-
ок кудуп барзын, актулар жыргазын, Ку-
дай алдында сүгүнзин.

Христос өлгөннөн тирилип турды:

*И бываетъ входъ, и возмашаетъ діаконъ, аще
есть, аще же ни, іерей: Премудрость прости.*

Ойгор ой, тўс туралы:

*Мы же входное: Въ церквахъ благословите
Бога:*

Јуундардын ортозында Кудайды алка-
гар, Каанды Израилдын өзөктөринен
чыкандар мактагар.

И поемъ тропарь, Христосъ воскрес:

Христос өлгөннөн тирилип турды:

Инакои: Предварившыя утро:

Марія паштаган ұй кижилер, эртен
эрте межике келеле, межик уузындагы
таш аңдарылып калганын көрөлө, Ан-
гелдын айтканын уктылар: мөңкү жарык-
та турганды тегин кижичилеп өлгөндөр
аразынан не педредигер? Межик ичин-
деги оруларды көрүп жазыгар; өлүмди па-
скан Каан тирилди деп, лтам барып элге
јарлагар, кижик уктуларды аргалап турган
Кудайдын Уулы Ол эде.

Слава, и нынѣ, кондакъ Аще и во гробѣ:

Адаа, эмди-дее: Э Христос Кудайбис!
 ѳлбѳс Бойун межике салылзан-даа, черу
 паскан паатырдый, тамынын кучун базып
 тирилип турган Сен эден; жакшы жыт ал-
 ганча келген уй кижилерди сугунугер
 тийле, апостолдорына амыр береле, жы-
 гылгандарды тургускан Сен эден.

*Вмѣсто же трисвятого: Елицы во Христа
 крестистеся:*

Христоско креске тушкен ончогор,
 Христосты киндигер, аллилуиа. *Трижды:*

Адаа, эмди-дее: Христосты киндигер,
 аллилуиа.

Христоско креске тушкен ончогор,
 Христосты киндигер, аллилуиа.

*Подобаетъ вѣдати, яко сіе начало литургіи,
 и антифоны, и елицы во Христа крестис-
 тесея, поемъ во всю седмицу свѣтлую, даже
 до недѣли новыя: такожде и причастный.
 Прокименъ, гласъ 8-й: Сей день евоже сотвори:*

Кудай салган пу кунде сугунуп жы-
 гаилдар.

Стихъ: Исповѣдайтесь Господевѣ:

Каанды мактагар, Ол пуурсак, Анын
пiяны мѳнкѹ.

Апостолъ, дѣянiй чтенiе, зачало 1: Первое убо слово сотвори хъ: Аллилуiа, гласъ 4-й: Ты воскресъ ущедриши сiона. Стихъ: Господь съ небесе на землю призрѣ:

Евангелiе отъ Иоанна зачало 1. Времени же приспѣвшу чтенiя святаго Евангелiа, начальный дiаконъ, хотяи Евангелiе чести, малолетъ: Благослови владыко благовѣстителя: Таже, настоятель малолетъ: Богъ молитвами Святаго славнаго: и прочая, якоже указася въ литургиарiи: и исходитъ дiаконъ, и на обычномъ мѣстѣ прямо царскихъ вратъ, на востокъ лицемъ станетъ, настоятелю прежде возгласившу предъ престоломъ: Премудрость, прости, услышимъ Святаго Евангелiа. Тоже и вси iереи, елицы суть служащiи, по сихъ же и дiакони малолетъ, на различныхъ мѣстѣхъ ставше, отъ святаго престола, и до западныхъ вратъ церковныхъ, единъ по единому. Послѣди же въ хъ стоитъ архидiаконъ и чтутъ вси по настоятели, единъ по еди-

ному, по статіямъ, якоже настоятель расположитъ. И предначинаетъ настоятель: Отъ Иоанна Святаго Евангелія чтение. Прочіи тожде. Настоятель: Вонмемъ: Прочіи тожде: Настоятель, стоя предъ престоломъ на востокъ лицемъ, чететъ: Въ началъ бѣ слово: и прочая. Прочіи тожде. И на всякомъ возгласѣ, или статіи Евангелія, ударяютъ въ церкви по единоци въ кандію. Паракклисіархъ же внѣ въ великое било, и великій кампанъ: на послѣднемъ же возгласѣ ударяютъ во вся кампаны, и въ великое било, и бываетъ по чину Божественная литургія Златоустаго.

Вмѣсто же Достойна, поемъ:

Ангель вопіяше благодатный:

Ангел јакшылыктуга айткан: э ару
Кыс сүгүнгин! база айдаин сүгүнгин:
Уулын үч күнде межиктен туруп, өлгөн-
дөрди тургусты, э кижилер! кубуксугар.

Та же Ирмосъ:

Свѣтися свѣтися:

Јаркындан! јаркындан! э јангы Јерусалим!
Каан Кудайдын магы дезе Саа

жалыды, э Сион! Сен эмди кубуксуп јыр-
гагын, э Кудайды тууган ару Эне! туу-
ганым тирилди деп, Сен-дее кубуксугын.

Причастный: Тьло Христова приимите:

Христостын Эдин алыгар, өлбөс эдер
суузын ичигер, аллилуја, аллилуја, ал-
лилуја.

*Егда же настоятель глаголетъ: Со страхомъ
Божіимъ:*

Кудайдан коркунуп пүдүп, јууктагар.

*Мы же, вмѣсто Благословенъ грядый во имя
Господне, поемъ: Христосъ воскрес 1-ды.*

Христос өлгөннөн тирилип турды,
өлүми-биле өлүмди тепседи, межиктеги-
лерди түрү этти.

*Настоятель глаголетъ: Спаси Боже люди
Твоя: И мы: Христосъ воскрес; 1-ды*

Христос өлгөннөн тирилип турды, өлү-
ми-биле өлүмди тепседи, межиктегилерди
түрү этти.

*Егда же излагаютъ іерей: Всегда, и нынѣ
и присно: И мы: Христосъ воскресе 1-ды.*

Христос ѓлгѳннѳн тирилип турды, ѓлѳ-
ми-бике ѓлѳмди тепседи, межиктегилерди
тѳрѳ этти.

*Посемъ ектения. Вмѳсто же, Буди имя Гос-
подне: и вмѳсто псалма Благословлю Господа,
поемъ: Христосъ воскресе:*

Христос ѓлгѳннѳн тирилип турды, ѓлѳ-
ми-биле ѓлѳмди тепседи, межиктегилерди
тѳрѳ этти: дванадесять, и множае: дондеже
анафора отъ шумеиа раздастся. Также на-
стоятель, Благословеніе Господне на васъ:
Ликъ: Аминь.

*Посемъ настоятель, вмѳсто Слава Тебѣ
Христе Боже, поетъ: Христосъ воскресе изъ
мертвыхъ:*

Христос ѓлгѳннѳн тирилип турды, ѓлѳ-
ми-биле ѓлѳмди тепседи, И ликъ: Межик-
тегилерди тѳрѳ этти.

Посемъ настоятель многолетъ отпустъ со крестомъ по обычаю, якоже указася на утрени.

Да будетъ же вѣстно и се, яко вратъ царскихъ олтаря великихъ же и отъ странъ малыхъ по всѣмъ церквамъ во всю свѣтлую седмицу не затворяемъ и во время причащенія.

Евангеліе во святую и великую недѣлю Пасхи.

Іоан. зач. 1.

Баш-башкыда Сӧс болгон, Сӧс Кудай-
да болгон, ол Сӧс Кудай болгон. Ол
башкыда Кудайда болгон. Ончо ончозы
Анан пӱткен; не-ле пӱткен Анан пӱт-
пей пӱткен эмес. Анын бои тӱрӱ болгон,
Анын тӱрӱӱ кижилерге жарык болгон.
Жарык карачкыда жарып, карачкаа пӱр-
кетпеди. Кудайдан илген кижилерге,
анын ады Іоаннь. Ол, жарыкты керелеирге,
керее келген, ончолор анан ары пӱтсин
деп. Ол бои жарык болгон эмес, жарыкты
керелеирге илген. Элге келер ар кижилер
ни жарыдаттан чын жарык бар болгон. Ол
элде јӱрди, эл Анан пӱткен, эл Аны та-
ныбады. Боининг кижилерине келди, ки-
жилери Аны јуудатпады. Ол Боин јуут-
кандарды, Боининг адына јандагандарды
Кудайга бала болзын деп пуйурды. Алар
каннан туулган эмес, эттин кӱӱнинен

емес, эрдинг күүнинен эмес, Кудайдан туулгандар. Ол Сөс этгү болды, толтура јакшылык чындык Бой, бис-биле јүрди. Бис Анын магын көрдибис, Анын магы Адазына Јнаныс—туулганнын магын-дый. Иоаннъ Аны керелеп, ұн сала айдат: менин кинимче Клааткан менен озо бар болгон деп айтканым пу: Ол дезе менен озо бар болгон, теди. Анын толозынан ончобис јакшылыка ўзери јакжылык алдыбис. Закон Моисейден берилген, јакшылык-была чындык Исус Христостон болды.

Евангеліе во святую и великую недѣлю Пасхи на вечерни.

Іоан. зач. 65, гл. 20, 19—25.

Недѣленин паштамазы кўн, кечкиде, Исустын ўренчиктери, Іудейлерден ійменип, јуулушкан ўнини эжиги пөктүлү болгондо, Исус келип, ортозына турапарып, аларга айдат: слерге амыр болзын. Мунип айдала, Ол аларга Боинын колын, пудын, кабыргазын көргүсти. Ўрен-

чиктери, Каанды көрөлө, сүгүне бердилер. Айдарда, Иисус аларга экинчизин айткан: слерге амыр болзын. Канип Мени Адам ийген, анип Мен слерди ип турум. Мунип айдала, үрүп ип, аларга айдат: Агару Тынды алыныгар: кемнин килинчектерин таштазагар, ани ташталарлар, кемде калдырзагар, анын боинда каларлар, теди. Айдарда, онекүдин бирүүзи, Дидим титтен, Өома, Иисус келгенде, анда алар-была жок болгон. Үренчиктердин өскөлөри айткандар: бис Каанды көргөнибис, тедилер. Же ол аларга айткан: Анын (эки) колындагы каду орды жараазын көрбөзөм, кабыргазындагы жараазына колум сугуп көрбөзөм, пүтпесим, теди.

Евангеліе въ понедѣльникъ свѣт- лыя седмицы.

Іоан. зач. 2, гл. 1, 18—28.

Кудайды кем-дее, качан-даа көрбөгөн; Аданын коинында турган жангыс туулган Уулы, Ол билдирткен. Іоаннь Боинын учурын мунип айткан: Іерусалимдагы

Іудейлер левиттерди, абыстарды иип, Іоаннды Сен кем эден? деп сурадарда, ол жажырбай айткан: Мен Христос эмес теген. Андый болзо, Сен кем-зин? Илія ба? тедилер. Ол, јок, теди. Пророк па? тедилер. Јок, теди. Алар айты: Сен кем эден? Бисти ійген кижилерге Сени не деп айдалы? Сен бойунды не деп айдазын? тедилер. Ол айткан: Исаія пророктын, -- Каанга јол тўзедип койгар деп, эен јерде салган ўни-тегени Мен эдем, теди. Аа іилгендер фарисей кижилер болгон. Алар ананг сурадылар: Сен Христос эмесе, Илія эмесе, пророк эмесе, калыкты не крестейзин? тедилер. Аларга Іоаннъ айткан: Мен слерди су-была крестеп-јадым; слердин ортогордо турган бир кижі бар, слер аны билбей јазыгар; кинимнен келеттени Ол; Ол менен кин келзе-дее, мени ажыгып, алдымнан турды. Мен Анын өдүк кайыжын-даа чечерге јарабас-мин, теди. Мундый болгоны Іоаннъ крестеп јүрген Виоавара јериндеги Іордан судын куйуунда болгон.

Евангеліе во вторникъ свѣтлыя седмицы.

Лук. зач. 113, гл. 24, 12—35.

Озо бир чакта Петр турагалып, межик жар југуре берди: энгилип ійзе, јнгыс-ла оруулары јатканын көрөт: айдарда, (пумундый) полгонды ичинде танаркай, ойто јанып-ійген. Ол-ок кўн, алардын экўўзи, Јерусалимнан алтон стадія кедери турган, Эммаус титтен аилга барып-јадала, паа не-ле болгонын учурын ўзери эрмекте-жип, салыштырып праатканда, Исус Вои аларга јууктай пазып келеле, кожо пазып-ійди. Је көстөри алардын пөктўлў болуп, алар Аны таныбадылар. Айдарда, Ол аларга айткан: ол не деп болоттон, слердин, пасканча, салыштырып прааткан; ачуурканганыгар не-дир? теди. Клеопа теген, алардын бирўўзи, Аа айдат: пу кўндерде болгонды Јерусалимга келгендердин билбези јангысла Сен-бизын? теди. Аларга айткан: ол не-дир? Алар Аа айттылар; паа Кудайдын, ончо калыктын-даа алдында ижи-биле, сө зи-биле кўч

пророк Назорянин Исуска не болгонды: канида улу абыстар-была бийлерибис Анын өлүмге жаргзын пүдүрерге берип-ип, креске кере тартырып койгонын. Израилды аргалайтан ол болор деп бис иженген эдебис: же, аа үзери, ол мундый болуп паргалы бүгүн үчүячи күни. Айдарда. бистин ортобистан үй кижилердин кажылары бисти тагаркаттылар: алар эртен эрте межик јанында болуп-тырлар, Анын сөөгин таппадылар: келеле, Аны тўрў деп айткан Ангелдардын көрүнгенин көрдибис деп айттылар. Айдарда, бистин кажыларыбис межике барзалар, үй кижилердин айтканынча туш болдылар, же, Аны көрбөдилер. Ол чакта Ол аларга айткан: э ойгорбосторды, пророктордын не-ле озо айтканына лтам пүтпес жүректүлерди! Христос кыйнады, Боинын мак адына аниип табыжаттан эмеспе? теди. Аниип айдала, Моисейден ала ончо пророктордын чимдеги айткан Боинын учурун-аларга чечип айдып берди. Айдарда, паа барып-јаткан аилга једип келдилер: Ол, анан ары бараин тегендї болгон. Је, алар Аны токтодыш, айттылар: бис-

биле токтоп кал: кўн дезде, кечке сабылып паады, тедилер. Айдарда, Ол киреле, алар-была кын јадып, калаш алала, алкап, сындырып, аларга берди. Ол чакта алардын кўзи ачылып, алар Аны танып алдылар. Је Ол аларга кўрўнбей-калды. Айдарда, алар ўзери бойларына айдышкандар: Ол бис-биле јолдо эрмектежип јатканда, Чимнин учурун чечип айдып праатканда, јўрегибис-ок кўйген эде, тедилер. Ол-ок час турагалып, Јерусалимга ойто келеле, онбир Апостолго, алар-была кожо болгондорго туштадылар. Беригилер айттылар: Каан чындап тирилип-тир, Симонго кўрўнўп-тир, [тедилер. Паягылар, јолдо не болғонын, Анын калаш сындырыжынан аларга канида танылғанын учурлап айдып бердилер.

Евангеліе въ среду свѣтлыя седмицы.

Іоан. зач. 4. г. 1, 35—51.

Эртенгизи кўн эки ўренчиги-биле Іоаннъ туруп јадала, Іисустын клаатканын кўрўп,

айткан: муна, Кудай Козызы пу, теди. Эки ўренчиги пу сөзин угала, экилези Исусты эчип паадылар. Исус кайа пагып, алардын клаатканын көрөло, айтты: слерге негерек? теди. Алар, Равви! тедилер; (Равви тегени ўредўчи тегени), турган јерин кайда эде? тедилер. Ол, барып көрўгер, теди. Алар барды, турган јерин кирип көрди; ол кўн анда болуп јўрдилер. Тўш он час кирезинде болгон. Иоаннын Исусты айтканын угуп Аны эчип парган экўдин бирўзи Андрей деп болгон, Симон Петрдин карындажы. Озо паштап ол агазы Симонго туштады, аа айтты: бис Мессияга туштадык теди, Мессия тегени Христос, тегени. Айдарда, аны Исуска алып келди. Исус аны јар көрўп, айтты: сен Јона уулы Симон, эмди Кифа деп адаларзынг, Кифа тегени таш (Петрь) тегени. Эртегизи кўн Исус Галейге барарга турганда, Филипке туштады, аны, Мени эеш, теди. Филип Андрей-биле Петрдин, Виөсаида теген, туразында јаткан. Филипп Наөанаилга туштайт, аа айдат: паа Моисейдин законындагы чїилгенди таптыбис, Назареттеги

Иосифтын уулы Исусты, теди. Аа Нааонаиль айтты: Назареттен јакшы чыгар бидир? теди. Аа Филипп айтты: барып көр, теди. Исус, Боина Нааонаилдын клаатканын көрөлө, аны айтты: мекези јок, чын Израил кижипу, теди. Нааонаил айдат: Сен мени неден билезин? теди. Аа Исус каруун берип айдат: сени Филипп кычыргалакта, смоква агаштын төзинде турганынды көрдим, теди. Нааонаил Аа каручап айтты: Равви! Сен Кудайдын Уулы, Израилдын Кааны јазын, теди. Аа Исус айтты: Сен Мени смоква агаштын төзинде турганымды көргөнин айтты деп пүткензин. Мунаг артыкты көрөзин, тийле, айтты: слерге чын, чын айдып турум: мунаг ары тегерегин ачылганын, кижипу Уулына Кудай Ангелдарынын түжүп, чыгып јатканын көрүп турарыгар, теди.

Евангеліе въ четвертокъ свѣтлыя седмицы.

Іоан. зач. 8, гл. 3, 1—15.

Ол чакта фарисей кижипу аразында бир Іудей бийі Никодим теген кижипу болгон.

Ол Иисуска тўнде келеле, Аа айтты: э Равви! Сенин Кудайдан келген ўредўчи болорынды билерик. Сен эдип јўрген кайкалды, Кудай коштонбоинча, кем-дее эдип болбос, теди. Иисус аа каручап айтты: саа чын чынын айдып турум: кижии ўстўнўден туулбаза, Кудай каандыгын кўрўп болбос, теди. Аа Никодим айдат: кары-јажы јеткен кижии канип туулаттан-дыр? Эне ичине каттап кирип туулаттан бидир? теди. Иисус айткан: чын чынын саа айдып турум: кижии су-была Кудай Тыныннан туулбаза, Кудай каандыгына кирелбес. Эттен туулганы эт болор; тыннан туулганы тын болор. Сени, слерге Ўстўниден туулар керек тегенимди тагаркаба. Јел кайда јелбилеин дезе јелбилер; анын табы жын угарын угарзын; кайдан келгенин, канаар барганын билбейзин. Кудай тыныннан туулган кандый-даа кижии андый болоттон, теди. Аа Никодим каручап айтты: Ол канип болоттон? теди. Аа Иисус каруун берип айтты: Израил элдин ўредўчизи бойун, муны-даа билбес болдын ба? Саа чын чынын айдып турум: бис не билгенибисти айдып јадык, не кўргўни-

бисти керелеп жадык, слер керелеген сөзбисти жаратпай жазыгар. Слер жердин айтканыма пүтпегенде; тенгеренин айтсам, канип пүдеригер? Тенгерее кем-дее чыкпаган, тенгерее турган Бой тенгерееден түйшкен кижин Уулынан пашка. Эен жерде Моисей жыланды өрө көдүргөн-дүй, кижин Уулы андый-ок көдүрүлеттен, ненин учун десе, Аа жандаган кижин өчүп калбай, мөңкү жүрзин теп.

Евангеліе въ пятокъ свѣтлыя седмицы.

Іоан. зач. 7, гл. 2, 12—22.

Озо бир чакта Іисус Капернаум тураа келген, Бой-даа, Энези-дее, карындаштары-даа, үренчиктери-дее. Анда келип көп күн жүрбедилер. Іудей пасха пайрамы жууктап келерде Іисус Іерусалим тураа келген, церкведе кижилер пуга, кой, күүле садып, орношчылар акча орножып турганын көрди; Іисус армакчыдан камчы толгоп алып, церкведе ончозын чагара сүрүп ійди, койлорун-даа, пугаларын-даа; орношчылардын акчаларын төгүп ійди,

остолдорын андарып ийди. Кўўле садып тургандарга айтты: мунугарды алчыгыгар, Адамнын ўин садулу ўй этпегер, теди. Аа туш, ўинге ачынып кунуктым деп, озо пичилген сөзин ўренчиктери эзеп алдылар. Айдарда, Иудейлер каручап айттылар: анийда эдеринг табында деп, неден билдиртеринг? тедилер. Исус каручап айтты: пу өргөөни жемиригер, Мен аны ўч кўнде пўдўрерим теди. Иудейлер айттылар: пу өргөөни төртөн алты жылга едип пўдўрген эде, Сен Аны ўч кўнде пўдўрерингбе? тедилер. Анын өргөө тегени Боинын эди сөөгин айтканы. Ол өлгөнинен тирилип турган кийнде ўренчиктери Анын аниип айтканын эзеп алдылар, Кудайдын пичигин, Исустын айткан сөзин чын деп пўде бердилер.

Евангеліе въ субботу свѣтлыя седмицы.

Іоан. зач. 11. гл. 3, 22—33.

Озо бир чакта, Исус ўренчиктери-биле Иудей јерине келген, анда алар-была іў-

рўп крестеген. Иоаннъ дезе, анип-ок, Салимга жуук Енондо крестеген, анда дезе, су көп болгон; аа келип креске тўжўп тургандар. Иоаннъ дезе, тўрмее пөктөлгөлөк болгон; айдарда, Иоаннын ўренчиктеринен аруланар деп учурлу Иудейлербиле плааш чыккан. Иоаннга келип, Аа айттылар: равви! Паа сенин-биле кожо Иорданнын јанында болгон Бои, Анын учурун Сен керелеген эден, муна Ол крестеп јат, ончозы Аа парып јат, тедилер. Иоаннъ кару берип айтты: кижее теңереден берилбесе, ол боина нени-дее алынып болбос, теди. Мен Христос эмесим, је Анын алдынан иилген мин деп мен айткан эдем, анымды слер укун керечи эдегер. Сыргалјылу кижини колту тийттен; колтудын најызы дезе, анин тындап турган бои, колтудын ўнўн угала, сўгўнчилў сўгўнўп јадыр. Пу сўгўнчи дезе, Маа болгоны пу. Аа өзөргө, маа дезе, кичўрирге учурлу. Ўстўнгиден келгени ончодон ака эде; јерден болуп јўргени дезе, јерди эде, јердининче эрмектеир; теңе-

реден келгени ончодон ака. Ол не көргөн уканынын учурун керелеп-жат; Анын керелегенин жарадып жатканы жок. Анын керелегенин жаратканы Кудай чындык деп аны-была темдектегени ол.

Апостоль во святую великую недѣлю Пасхи.

Дѣян. гл. 1, 1—8.

Э Теофиль! саа Исустыг нени эткенинин, неге үреткенинин ончозын учурлап, паштапкы пичигимди пичидим, паштапкызынанг ала Анын тегерее чыкаян кўнўне жеттре; Ол талдап алган Апостолдорына Агару Тыны была якылталар берген. Кыйнатырганынын кийнде аларга тўрў Бой көрўнўп жүрген. Бойнын тўрўўнин чынын көп кере темдек-биле билдирткен; төртөн кўннўн туркунуна аларга көрўнўп, Кудай каандыгынын учурун айдып жүрген. Айдарда аларды жууп алып, аларга айткан: Иерусалимнан айрылбагар, Адамнын сўўлегенин сакигар, аны слер Менен укканыгар, теген. Иоаннь дезе, сў-была крестеген; слер дезе, мунын кийнде анча мынча кўн болуп, Агару Тын-была крестелеригер, теги. Айдарда алар жуулуп келип, Анан сурадылар: э Каан!

Израиль јурттын озогы ордына пу ту-
жунда тургузарын ба? тедилер. Ол десе,
аларга айтты: чакты өйди билерге слер-
динг керегигер эмес, аны Адам Боинын
табына салган, теди. Је слерге Агару
Тын тўшсе, слер кўч алынарыгар; Јеру-
салимда, ончо Јудеяда, Самаріяда, јер
куйууна-даа јеттре Маа керечилер боло-
рыгар, теди.

АПОСТОЛЪ ВЪ ПОНЕДѢЛЬНИКЪ СВѢТ- ЛЫЯ СЕДМИЦЫ.

Дѣян. гл. 1, 12—17. 21—26.

Апостолдор Елеон теген тудан Јеру-
салимга ойто келдилер, ол десе, Јеру-
салимга јуук, ортозы суббот кўндўк
јолду болгон. Келеле, ўйдин өрөги пөлўн-
гўжине кирип, анда болуп тургандар,
Петръ-биле Јаковъ, Јоаннъ-была Андрей,
Филиппъ-биле Өома, Варооломей-биле
Матөей, Алфей, уулы Јаковъ-была Си-
монъ Зилотъ, Јаковъ карындажы Јуда.
Алар ончозы, база бир кезек ўй кижилер,
Исустын Энези Марія, Анын карында-

штары бир тем-биле сананып, Кудайга мөргүп суранып жүрдилер. Ол күндөрдө Петръ үренчиктердин ортозына туруп коип, айтты: (жуулган кижилер десе, жүс жирме кирелү бар болгон): эрлер, карындаштар! паа Исусты тудуп алгандардын пашчызы болгон Иуданын учурын Давидтын уузы-была Агару Тыннын чимдеги озо айтканынын чыны чыгарга керек болгон. Ол пу кереке жүрерге жеребей алып, биске кожылган эде. Андый полгондо, Исус Каан бис-биле кожо жүрүп, эрмектешип жүргөн чактын туркунуна, Иоаннын крестеп жүргенинен ала Исустын бистен тегерее көдүрүлгөн күнүнө жеттре кожо Анын тирилгенине керечи болорго керек, теди. Айдарда эки кижини тургузуп койдылар: Варсава титтен Иосифты, аны Иустъ деп адагандар, база Матөйды. Айдарда Кудайга мөргүп айттылар: э Каан! Сен ончолордын жүрегин билеечи эден, Апостолинан јана тўжўп, барар јерине барган Иуданын ордына, салган керегине жүрерге пу экўдин бирўўзин талдаганынды билдирткин, тедилер. Алардын учун жеребей таштадылар, же-

ребей Матөйге тўшти, онбир Апостолго ол кожылды.

Апостолъ во вторникъ свѣтлыя седмицы.

Дѣян. гл. 2, 14—21.

Ол кўндерде Петръ онбир Апостол-была кожо туруп, тын унчугуп, аларга ўнденип айтты: Іудейдинг кижилери, Іерусалимда јуртаган ончогор! пу слерге јарт ползын, сөзимди полгоогор: слердинг санын турганыгарча алар эзирик эмес, эмди дезе, тўштинг ўчўнчи чазы. Је мунини полгоны Јоиль пророктынг озо айтканы. Кудай айткан: калганчы кўндерде ар эттўге Агару Тынымнан урултарым, айдарда слердинг уулдарыгар, кыстарыгар, сондоогыны озо билип айдарлар; јаштарыгар кўрмөк кўрөр; карыларыгар тўжелер тўш-биле ойгорылар. Кулдарыма, кул кыстарыма ол кўндерде Тынымнан урултарым, алар сондоогыны билип айдаачы болор. Өрө тенереде кайкалдар, төмөн јерде темдектер, кан-была от, пулаган

түдүн көргүзерим. Кааннын мактулу улу күни жеткелекте күн карачкы болор, ай кан болор. Ар кажы кижги, Кааннын адын кычырза, аргалалар теген.

Апостоль въ среду свѣтлыя седмицы.

Дѣян. гл. 2, 22—36.

Э Израиль эрлер! пу сөстөримди угу- гар: күчи-биле, кайкалдары-была, темдек- тери-биле слерге Кудайдан керелелген Назарей Иисус Эрдин Боинча Кудай кай- калдарды слердин ортогордо пүдүргенин слер боигар билеттен эдегер. Кудайдын аайлап, озо ажындыра билип пашкарып сал- ганы-была беринген Боин слер алала, жазыктулардын колы-была кадуладып, өлтү- рүп салдыгар. Же Кудай өлүмнин киже- нин үзүп, Аны тиргисти, өлүм десе, Аны чыдап тудуп болбос болгон. Анын учурун Давидъ айткан: Каанды үргүлжи алдымда көрдим; Ол десе, мени косколбозын деп, онгымда туру. Анын учун жүрегим сүгүнди, тилим күбүксуды, эдим-дее иженгенче

амыраир. Сен десе, тынымды таамыда
 калдырбассың, Агарууна үрелерин көр-
 гүспессинг. Сен Маа түрү жүрөр жол бил-
 диртин; Жүзүнүн алдында Сен мени
 сүгүндирдин, теген. Эрлер, карындаштар!
 слерге ада-өбөгө Давидтын учурун мени
 тидинип айдынлырыгар, Ол өлүп, сөөги
 тудулган эде, анын межиги пүгүнге жет-
 тре ортобиста. Же пророк болгон бой,
 анын калдыгынын үренинен Христос
 турарын, Анын ширеезине оттурарын
 Кудай аа шертенип айтканын билип ту-
 руп, ол Христостун тирилерин озо
 ажындыра айдып, Анын Тыны таамыда
 калбас, Анын эди үрелерин көрбөс те-
 ген. Пу Исусты Кудай тиргисти, бис
 ончобис аа керечилер турубис. Анип Ол
 Кудайдын он колы-была көдүрүлүп, Агару
 Тынды Адазынан сүүледип алып, пу слер-
 дин көрүп, угуп турганыгар Анын урул-
 туп ийгени пу. Давидъ тегерее чыкан
 эмес; Же Бой айткан: Каан Кааныма айт-
 кан, он јаныма оттур, Мен өштүлеринди
 пудунвун алдына төжөлткнче, теген.
 Айдарда, Кудай, паа слердин кере тар-
 ткан пу Исусты Каанга-даа, Христоско-

даа туткан деп, муны Израилдын бар
 јуртты лаптап билигер, теген.

АПОСТОЛЬ ВЪ ЧЕТВЕРТОКЪ СВѢТ- ЛЫЯ СЕДМИЦЫ.

ДѢЯН. гл. 2, 38—43.

Петръ кижилерге айткан: килинчек-
 теригерди кемзинигер, килинчектер таш-
 талар керегинде ар кажыгар Іисус Хри-
 стостын адында креске тўжўгер, Агару
 Тыннын кежигин алынарыгар. Сўўделген
 сўўлелти дезе, слерге, балдарыгарга, кем-
 ди-ле Каан Кудай кычырза, раактагы-
 лардын ончозына јеткидїй, теген. Өскө-
 дее көп сөстөр-биле керелеп, пу пулгал-
 ган аймактан аргаланыгар деп кычырып
 айдып турды. Айдарда анын сөзин кў-
 ўнгериш угуш алгандары креске тўжўш
 турдылар; ол кўн ўч мўн тын кирелў
 кизи креске тўштилер. Алар јаантаин
 Апостолтордын ўредўўн угуш, ўзери би-
 ригижип, сындырар калаш сындырыш,
 Кудайга мөргўш јўрдилер. Ар тындуга
 коркуш болды; Апостолдордын боинча
 Јерусалимда көп кайкалдар болды.

АПОСТОЛЪ ВЪ ПЯТОКЪ СВѢТЛЫЯ СЕДМИЦЫ.

Дѣян. гл. 3, 1—8.

Петръ-биле Иоаннь мörгү эдер тогус часта кожо церквее паадылар. Айдарда эне ичинен чыгардан бери аксак кижии бар болгон; аны күннүн-заин алып келип, церквенин кызыл эжиктери титтен эжике, церквее киргендерден пиян суранзын деп, оттургузаттандар болгон. Ол Петръ-биле Иоаннды церквее киреин тегендерин көрөлө, алардан пиян сурады. Петръ-биле Иоаннь аны ајыктап көрөлө, бис јаар көр, теди. Ол десе, алардан бир кандый неме аларым деп иженип, алар јаар көстөп көрүп оттурды. Петръ аа айтты: мөнүн, алтын менде јок, мендеги барымды саа берип турум. Назорей Иисус Христостын адында тур, пазып јүр, теди. Анын он колынан тудуп, аны өрө көдүрди; аа тура анын таманы, тизези тынғый берди. Ол тура секирди, пазып јүрди, алар-была кожо церквее кирди, Кудаиды алкай, мактай секирип пазып јүрди.

Апостоль въ субботу свѣтлыя седмицы.

Дѣян. гл. 3, 11—16.

· Жазылган аксак, Петръ-биле Иоаннаг аирылбай јүрүп јадарда, ончо калчык тагаркап, Соломонди титтен эжике аларга јүгүрүп келдилер. Петръ муны көрөлө, калыка айтты: Израиль эрлер! аны бис боибистинг күчүбис-биле, эмезе јакшыбыс-была пазып јүрер эткенчилеп, поо не тагаркап, бис јаар көрүп туругар? Авраамнын, Исаактын, Јаковтын Кудай, бистинг адаларыбистинг Кудай Боинын Уулы Исусты мактулу этти; Аны слер берип ийгенигер; Пилать Аны божодорго турганда, анын алдында Анаг јана тўшкенигер. Је слер Агарудан Актудан јана тўжүп, кижии өлтүрген кижини слерге пожодып берзин деп сураганыгар; тўрү јүрердинг бажы Боин дезе, өлтүрткенигер. Аны Кудай өлгөннөнг тиргискен. Бис анызына керечилер-бис. Анын адына

пўткени учун, Анын ады слердин кө-
рўп, билип јаткан пу турганды тынгытты;
анын Анап-ок полуп пўткени дезе, слер-
дин ончогордын көзўгерче пу јазыларын
аа бердi, тедi.

ОПЕЧАТКА.

На стр. 23 строк. 2 снизу: пасха, ак
јандулардын пасха; нужно читать: пасха,
улу пасха, ак јандулардын...

Ойрот.
2-60a

1-700194

14649
1898